

- Title – अज्ञात
- Accession No – Title –
- Accession No –
- Folio No/ Pages – 27 / 54
- Lines-
- Size
- Substance Paper –
- Script Devanagari देवनागरी
- Language – संस्कृत
- Period –
- Beginning – . श्री गणेशाय नमः मार्कण्डेय उवाच सावर्णिति सर्वणाया:
- End –
- Colophon-
- Illustrations -
- Source -
- Subject - व्याकरण
- Revisor -
- Author - अज्ञात
- Remarks- सम्पूर्ण , अक्षर अस्पष्ट हैं

उपासना

[illegible] महाकाली देवता १

स. प. १

श्रीगणेशाय नमः मार्कण्डेय उवाच सावर्णिरिति सूर्यतनयः ख्यातः यः अष्टमः ब्रह्मादिवादिनः विस्तराद् गदतो मम निशामय तदुत्पत्तिं
लक्षणं कथयति [illegible] निशामय श्रुणु इति [illegible] सूर्यतनयः इति [illegible]
[illegible] प्रकारा [illegible] स्वरूपेण [illegible] सूर्यतनय इति [illegible]
[illegible] तदुत्पत्तिं [illegible] तस्यैव विशेषणं सावर्णिरिति सूर्यतनय [illegible]
[illegible] तथा [illegible] तदुत्पत्तिं [illegible] इति [illegible]
[illegible] तदुत्पत्तिं [illegible] निशामयेति [illegible]

श्रीगणेशाय नमः ॐ नमश्चण्डिकायै मार्कण्डेय उवाच सावर्णिः सूर्यतनयो यो मनुः कथ्यतेऽष्टमः निशामय
तदुत्पत्तिं विस्तराद् गदतो मम १ महामायानुभावेन यथा मन्वन्तराधिपः स बभूव महाभागः सावर्णिस्तनयो रवेः २ स्वारो-
चिषेऽन्तरे पूर्वं चैत्रवंशसमुद्भवः ३ सुरथो नाम राजाभूत् समस्ते क्षितिमण्डले ३ तस्य पालयतः सम्यक् प्रजाः पुत्रानिवौरसान्
बभूवुः शत्रवो भूपाः कोलाविध्वंसिनस्तदा ४ तस्य तैरभवद्युद्धमतिप्रबलदण्डिनः न्यूनैरपि स तैर्युद्धे कोलाविध्वंसिभिर्जितः ५

[illegible] महा [illegible] देव [illegible] तथा [illegible] सावर्णि [illegible] मार्कण्डेय [illegible] सावर्णिक
[illegible] तस्यैव [illegible] [illegible] ३ [illegible]
[illegible] महामायेति [illegible] तथा [illegible] महामाये [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] सावर्णि [illegible] २ [illegible]

2

ततइति ततः संग्रामे तैः शूरैः शत्रुभिरित्यादि क्रान्तो महाभागः स्वपुरं ग्रामायातः निजदेशाधिपएतावदेव स्वपुत्रादिभी
मन्त्रिसर्वैः भावितजोऽभवत् जंमां तदा एव महीमंतं बुद्धिलो हृत्स्व महाभाग इत्यर्थः ६ अमात्यैरिति ततः साधुविभक्ति
कलाति ततः स्वपुरे कोशो घोषं तेन पदे बलं सैन्यं चापहृतं ग्रामान्तराहृतो पुष्टं राज्यविपदहृतं बलं पुरात्मलं राज्यपते
मा क्रान्तस्य दुर्बलस्य दीनं बलं स्वपुरं यत्नाभिभवात् ७ ततइति हृतस्वाम्यः हृतोऽपि प्रभुः एकाकी स्वव्रतः ८ सतत्रा
श्रमइति मेधा इति ऋषिनाम वक्तृतोक्तवशिष्टः भाग्यं तद्दृश्यं स्वपुरं तावद्रागापमा महात्स्या मत्वा च प तं भगवानिवाप्रतैः साधुं
तो वृद्धैर्वेदवादिनः कश्चित्ताविधुराशाकूचिदिब्र महात्मना त्यादिचिंतितैर्जलं ज्ञानामथपहाततेवनामध्ये चवैश्यपाद

ततः स्वपुरमायातो निजदेशाधिपोऽभवत् आक्रान्तः स महाभागस्तैस्तदा प्रबलारिभिः ६ अमात्यैर्बलिभिर्दुष्टैर्दु
र्बलस्य दुरात्मभिः कोशो बलं चापहृतं तत्रापि स्वपुरे ततः ७ ततो मृगयाव्याजेन हृतस्वाम्यः स भूपतिः एकाकी ह
यमारुह्य जगाम गहनं वनम् ८ स तत्राश्रममद्राक्षीद्द्विजवर्यस्य मेधसः प्रशान्तश्वापदाकीर्णं मुनिशिष्यो
पशोभितम् ९ तस्थौ कंचित्स कालं च मुनिना तेन सत्कृतः इतश्चेतश्च विचरंस्तस्मिन्मुनिवराश्रमे १० सोऽचिन्त
यत्तदा तत्र ममत्वाकृष्टचेतनः मत्पूर्वैः पालितं पूर्वं मया हीनं पुरं हि तत् ११ मद्भृत्यैस्तैरसद्वृत्तैर्धर्मतः पाल्यते न वा न जा
ने स प्रधानो मे शूरहस्ती सदामदः १२ मम वैरिवशं यातः कान्भोगानुपलप्स्यते ये ममानुगता नित्यं प्रसादधनभोजनैः १३

लो श्त इति लक्ष्मीतेश्चोक्तैः प्रथमं तत्वे परहं सादिरितत्वे मुनिभि [illegible] शोभितमित्यर्थः ९ तस्थाविति कंचित्कालं कित
[illegible] द्वितीया इतश्चेतः इति यतायमेयं मुनिवरे तिमाग्यरि तैर्वो धन [illegible] विशेषवर्णना १० सोऽचिन्तयदिति ममेति
[illegible] प्रतिरूपकम् अयं च तस्य भावो ममत्वं ममेदमिति स्वाभिमानः तेनाकृष्टा [illegible] बुद्धिर्यस्य सः मत्पूर्वैः पूर्वजै
रित्यर्थः हिः पादपूरणे [illegible] ११ मद्भृत्यैरिति तथा पालने [illegible] धर्मतः [illegible] सदा मदः [illegible]
ति [illegible] भावः [illegible]

स पृष्टस्तेन कस्त्वं भो [illegible]

दु॰ स॰ २

नमेति नदेवाभासेत्तेत्र कान्वनिपदः कोशस्त्वापन्नतरा शस्त्रपत्र्य स्वात्रुवेतः १२ असम्यगिति असंयगमार्गेव्ययकाः स्वे स्वकत्वेहेतुः मत्पूर्वैरादि
प्रतापरक्षितं नैवधर्मपालितं पालितं नैतत्पोत्रकं प्रतिदिनं दीपमानं श्रमादनुवसता प्रधैनतव हेतवः धनलिपिविनिर्मितं नवां पिजिस्पृहा तेः १४
असम्यगिति असम्यग्व्ययेषा पिकोस्पैषां सम्यग्व्ययः नमकोपित्त सततं दुःखेन निविर्विलगतं दुःखेन तत्किं पाविनिधानोः को
पात्रनुधर्नं नस्य इति गमयति १५ तत्रेति विप्रेति भावदाहसंतो धर्मधार्मिक नपा आश्रमपदेनेषल अभ्यासे निकटे वैश्यः मो
इत्यादिबले शुभस्या अत्र वै १६ सपृष्ट इति इहविपोगाद्वितेनशोकः दुःखेनैव धनदिना वक्ता लेते देवलं लक्षणाद्वतुपूर्वक नम
रोरत्वात् दुर्मनाइव क्लिष्टचित्त इवोऽसीत्यर्थः इत्याकर्ण्येति विव्होकः स्वधार्थः प्रणयोदितं विनयं प्रश्रयो विनयः १७ ये मन अनु
वृत्तिं ध्रुवं तेऽद्य कुर्वन्त्यन्यमहीभृताम् असम्यग्व्ययशीलैस्तैः कुर्वद्भिः सततं व्ययम् १४ संचितः सोऽतिदुःखेन
क्षयं कोशो गमिष्यति एतच्चान्यच्च सततं चिन्तयामास पार्थिवः १५ तत्र विप्राश्रमाभ्याशे वैश्यमेकं ददर्श सः स पृष्टस्
तेन कस्त्वं भो हेतुश्चागमनेऽत्र कः सशोक इव कस्मात्त्वं दुर्मना इव लक्ष्यसे १६ इत्याकर्ण्य वचस्तस्य भूपतेः प्रणयोदितम् प्रत्युवाच स तं वैश्यः प्रश्रयावनतो
नृपम् १७ वैश्य उवाच समाधिर्नाम वैश्योऽहमुत्पन्नो धनिनां कुले पुत्रदारैर्निरस्तश्च धनलोभादसाधुभिः
१८ विहीनश्च धनैर्दारैः पुत्रैरादाय मे धनम् वनमभ्यागतो दुःखी निरस्तश्चाप्तबन्धुभिः १९ सोऽहं न वेद्मि पुत्राणां कुशला
कुशलात्मिकाम् प्रवृत्तिं स्वजनानां च दाराणां चात्र संस्थितः २० किं नु तेषां गृहे क्षेममक्षेमं किं नु साम्प्रतम्
कथं ते किं नु सद्वृत्ता दुर्वृत्ताः किं नु मे सुताः २१ राजोवाच यैर्निरस्तो भवाँल्लुब्धैः पुत्रदारादिभिर्धनैः तेषु किम्
पंक्ति अनुपस्थितवंशरितापमाननेः किं वैश्य उवाचेति जिताताकालस्पमार्दरोपघ्राह १८ वैश्य उवाच समाधिरिति असाधुभिः इत्य
धार्हेन नमोभावित्वात्तः अपोनिति नमभवितिनइति पाठत चादस्येरवीसवः १९ विहीनश्चेति नष्टैः पुत्रैर्धनपादापन
नित्वा धनेरि [illegible] [illegible] इति निरस्तात्त्य कोऽहं वनमभ्यागतः स्वजनेषः

[illegible]

वैश्यउवाच एवमिति अस्मद्गतं अस्मत्संबन्धि वचः २२ यैरिति यैः पुत्रदारस्वजनैः पितृस्नेहं लोहः तेष्वपि तत्पादि एवापि
मे मनः हार्दं तेष्वेव मनः २४ किमेतदिति तेषां देहे जानन्नपि यत्तदपि गुणेष्वपि बन्धुषु प्रेमप्रवणं चित्तं करोमि किं तन्निष्ठुरमिति
कस्मात् तो एतन्न जानामि अन्वयः २५ तेषामिति तन्निमित्तं मन्ये निश्वासादि किं जायते मम तेषु गीतिषु प्रीतिरहि
तेष्वपि तेषु यन्मे मनो निष्ठुरं न तत्किं करोमि अन्वयः २६ मार्कण्डेयउवाच ततइति सहितौ मिलितौ तं सजातौ समुपस्थितौ
सप्तम्यन्तो वा तेतिपरस्मैपदे यथाहर्तं यथार्हं यथायोग्यं तेन विहितं सभाषणं उपविष्टौ तत्र तेन संवादं त्वमेव
निरूपितः प्रतिकृतौ कृतवती या २७ काश्चित्तत्त्वपरा विषया: २८ राजोवाच भगवन्निति वदस्वेति यन्नार्थेपा
एवमेतद्यथा प्राह भवानस्मद्गतं वचः किं करोमि न बध्नाति मम निष्ठुरतां मनः २२ यैः संत्यज्य पितृस्नेहं धनलु
ब्धैर्निराकृतः पतिस्वजनहार्दं च हार्दि तेष्वेव मे मनः २४ किमेतन्नाभिजानामि जानन्नपि महामते यत्प्रेम
प्रवणं चित्तं विगुणेष्वपि बन्धुषु २५ तेषां कृते मे निश्वासो दौर्मनस्यं च जायते करोमि किं यन्न मनस्तेष्व
प्रीतिषु निष्ठुरम् २६ मार्कण्डेयउवाच ततस्तौ सहितौ विप्र तं मुनिं समुपस्थितौ समाधिर्नाम वैश्योऽसौ स च
पार्थिवसत्तमः २७ कृत्वा तु तौ यथान्यायं यथार्हं तेन संविदम् उपविष्टौ कथाः काश्चिच्चक्रतुर्वैश्यपा
र्थिवौ २८ राजोवाच भगवंस्त्वामहं प्रष्टुमिच्छाम्येकं वदस्व तत् दुःखाय यन्मे मनसः स्वचित्तायत्ततां विना
ममैतद् यत्नेन वदस्व किं एकं २८ एव तत्र मे मनसः स्वचित्तायत्ततां विना स्वचित्ताधीनतां विना २५
यो विना दुःखाय यदस्ति अन्वयः संकल्पमित्र कल्या सं कल्पविकल्पादि ज्ञापकं मनसः स्वाधीनतां विना
यो विना दुःखाय यददि अन्वयः संकल्पमिति कल्या संकल्प एव मनः करोति प्रयाय कार्य नोत्पद्यते किं विषये प्रियकृत
इतिभावः २९

[illegible]

अ.गी. २ दुःखदेहमाह ममत्वमिति राज्यमिति समुत्पत्तिस्वरूपे वत्सविवसापोषणौ राज्यैश्वर्यैः तेषु रक्षापद्यमानतोपि म
पश्यामि सम्बन्धरसेषु राज्यादिषु ममत्वं एतत्किं निवर्त्य न भिन्नं यथा स्वात्मन्यपि समुद्रतोयं तरङ्गं पिंडे निजचराचरं
निष्कृतयः पौराणं शेषं यावद्वेति एवस्वात्मप्रधाने २० नाहमेवतत्पाऽऽपदपोषाद् स्वमेचेति निष्कृतं नि
राकृतः उक्तितः त्यक्तः नीरूपं यत्नपूर्वो स्वं तेः तेः तयैतिसच्चये २१ एवमिति विषयेरात्मज्ञातो मम
त्वे नाहमिति यथा धीरं स्वतं मानसे स्वतः करणे यचोऽसौ २२ तत्किमेति ज्ञाने नोविषये पोषणे ज्ञानवतोऽपि
ममात्वचेति पूर्वोऽन्यापि उपपनिष्टु मोहस्याप्युक्तमाह पतत्पा एत ज्ञातो पारूढता स्वविवेकाधास्य अविवेक

ममत्वं न ममत्रा ज्ञप्यराज्यादिषु स्वालिकेऽपि ज्ञानतोऽपि यथा सम्पत्किमेतत्तु भिन्न तम २० स्वप्नं
चनिवृत्तः पुत्रे दारैर्दत्वे तत्पोऽक्रितः स्वजनेन चन स्वस्य तोषहादि तथाप्यपि २१ एवमेव तत्पा
इच्छावाञ्छाप्यत्ययादुःखितो हृदये विविधे मन्मत्वा हृदयमानसो २२ तत्केनैतन्महाभाग्य
मोहोऽहं ज्ञानिनोऽपि ममास्तु नवत्त्वपादिविवेकाध्यस्यमूढता २३ अविरुद्धाच ज्ञानमपि
जयतात्स्वजनो विषयगोचरे विषयवर्धनमहाभाग्यवानिति चैवं पश्य कदर्थक २४

वदति अत्र वयोः संगमके विभाव: २२ अविरुद्धाच ज्ञानमिति न तु ज्ञानमात्रस्य मोहवैपाधि करणपत वाक्यमले
ज्ञानविशेषस्य तात्पर्य: सर्वस्यैव विमोहत्वसंभवमादिशाह ज्ञानमिति स्वत्वाज्जितस्यापोत्सनेन स्वेउपनिषत्ते विधि
ज्ञाति वध्नाति विषयानस्थगतः तद्रूपेणाचरेदिति यचो ज्ञानं सर्वस्य जनो रात्रि नच मोहाभावइत्याह तेषपञ्चश्रुति एवं
वस्तमात्रप्रकारेण तस्य दृश्यपदृभिन्नप्रकारेण ज्ञानविषयत्वे पाताः स्वर्थः २५

[illegible] ॥ ५७ ॥ [illegible] इति [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
तदेवाह दिवान्धा इति केषांचिदुलूकादीनां दिवान्धत्वगोचरः केषांचित्काकादीनां रात्रौ केषांचित्किंचिदुलूकादीनां साम्य[illegible]
सर्वेषां तुल्यान्धत्वे तुल्यदृष्टयः उलूकादयो दिवान्धाः काकादयो रात्र्यन्धाः एवं च ज्ञानमात्रमोहत्वे यद्यपि कथंचित्तद्दिवा तदेवोलूकादीनां
मोहो तस्यादिति भावः किं च रात्रमात्रान्धानां दिवा रात्रौ च विवेकज्ञानवतां चकुरादीनां विवेकमोहः स्यात् किं च तत्कारण
ज्ञानं सर्वदैव मोहसंगतमिति तेषामपि किंचिदपि मोहः स्यादेवं च ज्ञानस्य ज्ञानमोहत्वे यद्यपि कथंचित् ज्ञानित्वा
भावस्य मोहस्य ममतायां चक्षुरादेरपि सिद्धिर्भवति तत्त्वदृष्टयस्तुल्यान्धा इत्युक्तं तदेवाह प्राणिनस्तुल्यदृष्टय २४
दिवान्धाः प्राणिनः केचिद्रात्रावन्धास्तथापरे केचिद्दिवा तथा रात्रौ प्राणिनस्तुल्यदृष्टयः २५ ज्ञानिनो मनुजाः
सत्यं किं तु ते न हि केवलम् यतो हि ज्ञानिनः सर्वे पशुपक्षिमृगादयः २६ ज्ञानं च तन्मनुष्याणां यत्तेषां मृगप
क्षिणाम् मनुष्याणां च यत्तेषां तुल्यमन्यत्तथोभयोः २७ ज्ञानेऽपि सति पश्यैतान् पतगाञ्छावचञ्चुषु कण
मोक्षादृतान्मोहात्पीड्यमानानपि क्षुधा २८ मानुषा मनुजव्याघ्र साभिलाषाः सुतान्प्रति लोभात्प्रत्युपका
राय नन्वेतान् किं न पश्यसि २९ तथापि ममतावर्त्ते मोहगर्ते निपातिताः महामायाप्रभावेण संसारस्थितिकारिणा ४
ननु मनुष्या एव ज्ञानिनो नान्ये पशव इति चेत्तत्राह ज्ञानिन इति मनुजा ज्ञानिन इति यत्सत्यं तु ते केवलं ज्ञानि
नः ज्ञानिन एव किं तु पशवो विविधा यत इत्याह यतो हि त्वज्ञानेन संसारिणः ज्ञानिनः सर्वे एवं ज्ञानेन ज्ञानित्वाभिमानस्तु
ल्यः यतः सर्वे पश्वादयोऽपि एवं सति ज्ञानिन एवम् हिरेवार्थे [illegible] पशुत्वेन वर्तिद्धि [illegible] तद्विशेषमिति पश्यति २६
तदेवार्थं मनुष्याणां पश्वादिभिः [illegible] तुल्यतिपादने न २७ यति ज्ञानेऽपीति पश्यति [illegible] [illegible] मनुष्या
णां यत्तेषां मृगादीनामपि [illegible] हारवत्स [illegible] यतो तुल्यं साधारणं [illegible] २८ ज्ञानेऽपीति तद्दीन
तेन नाममात्रं [illegible] ज्ञानेऽपि [illegible] [illegible] [illegible] ज्ञानिनः [illegible]

स॰श॰
४

ननु मायामायायाः स्वरूपं पृथक्कि तत्राह योगनिद्रामतः प्रधानशक्तिः एतज्जगन्मायात्वेन ... त्वयः जगत्
तिलेन तस्य यो घकोटि बहिर्भावः लक्षितः ८० महादेवीं संसारेण ... अपदं ... सामान्येन ... वर्णिता
मा हि किं तत्राह ज्ञानिनामपीति ज्ञानं च सत्य विवेकादि सादि ... प्रपद्य ते मोहं तेन कृतो ... तस्येति तत्राद्य
प्रकृतिरूप निरूपिः एवं त्वकरं ... विद्येतत्तद्विधानाशेतिस्पधः विश्वं सचराचरम् ... सृष्टिः ... सैवसात् ... तत्राह
सैषेति यो ... उपास्मादिभिः ... प्रसन्ना ... भवति ८२ ननु कथमेव
... सा विद्येति सर्वेश्वरेश्वरी ... कामा तेन कारविर्दर्भ ... त
सा विद्येति सर्वेश्वरेश्वरी ... तत्राह परमो ... विद्या ब्रह्म ... तत्त्वमनः
तन्नात्र विस्मयः कार्यो योगनिद्रा जगत्पतेः महामाया हरेश्चैषा तया संमोह्यते जगत् ८१ ज्ञानिनामपि
चेतांसि देवी भगवती हि सा बलादाकृष्य मोहाय महामाया प्रयच्छति ८२ तया विसृज्यते विश्वं जगदेतच्चराचरम्
सैषा प्रसन्ना वरदा नृणां भवति मुक्तये ८३ सा विद्या परमा मुक्तेर्हेतुभूता सनातनी संसारबन्धहेतुश्च सैव सर्वेश्वरेश्वरी
८४ राजोवाच भगवन्का हि सा देवी महामायेति यां भवान् ब्रवीति कथमुत्पन्ना सा कर्मास्याश्च किं द्विज ८५
यत्स्वभावा च सा देवी यत्स्वरूपा यदुद्भवा तत्सर्वं श्रोतुमिच्छामि त्वत्तो ब्रह्मविदां वर ८६
तत्रा ... संसारबन्धहेतुरविद्या च सैवेत्यर्थः एवं निर्गुणस्य ... भवहेतुतो ... भावः ८७ वि
... राजोवाच भगवन्निति का किं जातीया कथं केन प्रकारेण ... किं ८५ यत्स्वभावेति
... स्वभाव स्वरूपे ... ब्रह्मविदाम्वरेति ... सर्वज्ञ ... ८६

उत्तारयति कपिल उवाच त्रिस्रैवमिति जगन्मूर्तिरिति सगुणेन जगद्रूपितिति सत्त्वप्रधानत्वाभावो ध्वनितः जगदात्मत्वमनन्तात्मकत्वमिति
सर्वः केन ज्ञानिनां योगेन च तथापि तदविदितं तत्प्रसिद्धेन स्वभावो नरहरेः स्वभावाविसर्गः तत्तद्विशेषाधिष्ठितत्वेन सर्वः स्वात्मनिस
र्गकत्वे स्वभावादिसर्गः तदीयगुणरूपत्वेन निरपेक्षेन सूक्ष्मोऽमितोऽपि भावात् कारणत्वेन तेषाम् भावेन जो गकारणोऽमुक्तो
ति तद्वीर्यो मुनिनिकारणत्वेन प्रयोजनं तत्सर्वमितिः गोलोकधामे सम्पाद्य तत्र । देवताविशेषानां स्थितिं मत्वा इत्यर्थः ४७ देवानां का
र्यसिद्ध्यर्थमिति ऋषिप्रयोजनं अनेनैव देवप्रार्थनया अप्रादुर्भावस्य ध्वननं जगत्स्रष्टुः सर्वेश्वरस्य च ४८ कर्दमेन प्रार्थितः तथा तत्कापि
लिप्रयुक्त इत्यर्थ सनातनः इति जिज्ञासा विवक्षितेन मोहेन कारणत्वेन नच सद्गुणवत्त्वेन देवतो हि का या लोकानां प्रधाना या सा च बलाद्य
कुर्वन्ति तत्सम ६ योगनिष्ठा यदि कस्मान्त्वत्र सा नीतेयोगनिष्ठा तामसी भक्तिर्भगवान् उपेन्द्रियत्वेन बहुतानानागतिर्नाधिप
कपिल उवाच त्रिसैवमाजगन्मूर्तिस्त्वया तदविदितमतम् सर्वात्मनोर्देवत्वेन सर्वाभ्युदयं मम ४७ देवानां कार्यसिद्ध्य
र्थमाविर्भवति तावपुन: उपनिषदादौ केवलसिद्धा प्रादुर्भावे ४८ योगनिष्ठा या तु विद्यामगमे कार्यं वीक
दाश्चात्मचर्चा द्वपनकत्वे यो नित्यभगवान् यूयः ४९ तत्र वासुदेवो योगो वै सम्बन्धिनीयते पौ विमुक्तिः मलौड्र तो
देवो वा गुणाद्युपेतो ५० तत्राप्येकधर्मेषु विशेषाः स्वधिनो ब्रह्मलोकप्रजापतिः देवतां वसुदेवो बौद्धोय छन्दसा नादेन ५१
नेतावद्योगनिष्ठा तामेकाग्रः तत्वस्थितः विबोधनार्थाय हरेर्हरिर्नेत्रकृतात्मकानाम् ५२
तदि विद्या यदि विद्या वा सवा सौ भगवानिति उक्तं लक्षणः तेन भूतानां लक्ष्मीकान्ताऽऽत्मालोचनया नववस्तारत्विरोधानमिति
सा तदेवं भवेच्चास्त्वपालनं च व्यवहारान्तिरोधानमिति कौतानाम सौधामिकस्य जात पटे नैव तथा स्वात्मा नाप्याद्यन्तवानि सर्वः
कृत्स्नसमन्वेनच्छेद्यात् तमोनामाकारः नृगतयाऽज्ञता द्वन्द्वावरणे विशिष्य इति तं अथ एव योगनिष्ठेन तं तेन इतरजनस्विप्रवत
तैकात्म्यमाप्य त्वेदिदिता कपिलो भवेति नन्द तःस्व स्वरूपं ज्ञानावरकत्वं दृष्टं तं ४९ नदेवि यत्नोऽत्र तत्र विलम्बेन नवीरति ता.
तत्त्वत्र तादात्म्यं ५० एवं ब्रह्मलोकस्तत्स्याद्यतः तथाभाति प्रजापतिः सीयते निब्रह्मलोकेपि हे व व प्रकाशते व प्रभोपालन

10

[illegible] ॥ १४ ॥ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ५६ [illegible]

महाविद्येति महाविद्या महावाक्यरूपिणी महामाया प्रसिद्धिदा [illegible] निरूपा [illegible] विद्या म-

हामेधा भगवतः सर्वधा [illegible] महास्मृतिः [illegible] रूपा [illegible] स्मृतिर्वेदरूपा [illegible] ओंकार [illegible]

स्वरूपा महादेवी [illegible] देवशक्तिरूपा महासुरी [illegible] शक्तिरूपा [illegible]

च्यते ५८ [illegible] एतेन [illegible] एकादशीनां [illegible] कालरात्रिः

सर्व [illegible] कल्पान्तरात्रिः महारात्रिः [illegible] महाप्रलयरात्रिः मोहरात्रिः [illegible]

[illegible] दारुणा [illegible] ५९ त्वं श्रीरिति [illegible]

महाविद्या महामाया महामेधा महास्मृतिः महामोहा च भवती महादेवी महासुरी ५८ प्रकृतिस्त्वं च सर्वस्य गुणत्रयवि-

भाविनी कालरात्रिर्महारात्रिर्मोहरात्रिश्च दारुणा ५९ त्वं श्रीस्त्वमीश्वरी त्वं ह्रीस्त्वं बुद्धिर्बोधलक्षणा लज्जा पु-

ष्टिस्तथा तुष्टिस्त्वं शान्तिः क्षान्तिरेव च ६० खड्गिनी शूलिनी घोरा गदिनी चक्रिणी तथा शङ्खिनी चापिनी बा-

णभुशुण्डीपरिघायुधा ६१ सौम्या सौम्यतराशेषसौम्येभ्यस्त्वतिसुन्दरी परापराणां परमा त्वमेव परमेश्वरी ६२

यच्च किञ्चित्क्वचिद्वस्तु सदसद्वाखिलात्मिके तस्य सर्वस्य या शक्तिः सा त्वं किं स्तूयसे तदा ६३ यया त्वया जगत्स्रष्टा जगत्पात्यत्ति यो जगत्

सोऽपि निद्रावशं नीतः कस्त्वां स्तोतुमिहेश्वरः ६४ विष्णुः शरीरग्रहणमहमीशान एव च कारितास्ते यतोऽतस्त्वां

श्रीः [illegible] लक्ष्मीबीजं च [illegible] ईश्वरी [illegible] कामबीजं च [illegible] [illegible] वाग्भवबीजं [illegible]

[illegible] महामाया [illegible] [illegible] बुद्धिरित्यादि [illegible]

[illegible] एवं स्तुता [illegible] ६५ [illegible]

[illegible]

[illegible]

Left margin: [illegible] ॥ ६५ ॥

Right margin: [illegible]

स.भा.
६

नानेतस्योक्तलमावा द्रुम्पवेवविधे रुतारे रता धारणे: स्वैः प्रभावैर्मा हात्म्यैः तत्त्वेनैव नैमोहत्येतत्स्वरूपः मो हन्त्वभक्तं तेषति
वरशान्तस्य कुतः सुखं ६६ प्रबोधं चजागरणं पालनो ध्यनरूपं हेतु बोधः प्रवृत्तिः सुख निस्त्वभावत्वा चवेति भावः एवं चयज्ञ वक्र
तेषि मधु के ८ धेवधे मातेवक कर्तिका ध्यपनेन्द्रियाचार्यं त्रैकाध्ययना लोके कवी नाकि रिवतन्त्रपर्यो वरणेन भगवत:
तेन ध्यविधिपक प्रवृत्तिर्तं पार्वतीन प्रेरकता पातं हृदये देवात्मयी तितोध्यं ६७ अत एव वान् हवन्तु ते ति नामसो न्याय रक्तिनेन तस्य:
प्रधानानि हृन्द्रवेतस्य: ६८ नेत्रात्मिति विप्रोरितारि उत्तेवत्तः प्राप्ये गतेषि मे पावस्य संनिला कोधा धीय्वाए उत्तम पाड्यसौ
पयतस्य बुलिणः दर्शनेच सुर्ये नचेतस्याविन्त्यस्वपः ६९ उत्तमो वेति प्रलिणः स चित्ते न विषय बस्तोवारि भावनास्
नेप्रवृत्तिः विशुद्धपि पालन प्रधानस्य पाविततो पालनस्य दुःखेन विकास समानोमात ना नाशात्मनेव कदाचि सलते नपि तस्या
लात्विमिस्विमधा वे: स्वरूपद्वैविंस्पृता नामस्यैतोऽराधीवस्तोपधुकेभो ६६ प्रबोधं जाग्रत्स्वाभीनापमापधुनो
लघु बोधपक्षेक्लिपना पयस्यैकृतमेतो यदाद्रिष्ठो ७ स्वविरूपार्थ एवतुतातरिवीतामशात्रतवेषमा ह्विलो: प्रबोधमाद्या
पनिहन्दनुपधुके ६८ नेत्रात्मनास्विक्रवाक्रतपेयत्तदोरसः विकिंस्यदृशीदेतस्यो प्रलला व्याकुलमन्तः ६९ उत्तस्यो:
पुगतत्वाप्यतामप्रकृतिगजाहेतः एकानिविरहितापनातत: सदृदो बतो ७० नघुकूयोऽहानामावातवीप्यपराक्
मो कोधरक्षेतलो वचो प्रलाण गमितितात्प्यो ७१ नवस्यापततामा ध्यां च छ ध्य मज्ञानहृदः प्रत्यक्षवहत्वाणि
वाऽग्रहरणोपिः ७२ तावद्यानिवते नमतो ददापापा विनोहतो उक्तवतो वरो कर्मातविषयता मितिकेशवम ७३ म
गवानुवाच धवेतामध्यमेतुको यम व धान्वभावपि किमध्येन बरेलात्र एतादहिवतमया ७४
३११ ल तनाऽकस्यदृच्छः स्वहितावनाञ्छेनमापनातसनोऽहवो ताता तविनिहत्यातेहितिकर्मक्षतिहेनाशात्ममेपदम १० तो
विशेषपाति मणिनिर्द्धापवृद्धेन वा सातत्त्व ददृर त्वं पोदललाम वाक्यतमाह: पदक्रम: शास्त्रविधाव: शनैः शनिनेत्रमनिन
प्रवृत्त्यतपसा रजो निर्मिनकल कृचित ७२ नवस्याचति काला ध्वनोहितिहि वोधा पंचनर्थमह लोको तितात्वयदपतत्त्वरत
धस्य ७२ तावदाति नरहोत्व: त्रिपता गर्हतो ७२ भगवानुवाच भवतामिति प्रवदतिनदेविसरतं दारि व होताहिबयो भवेता
निमलचा: तस्यपयोकोऽन्: मनेति वर्तः शमलत्वितस्यापावद्भी ७४

[illegible] ज्ञानिनामपि चेतांसि [illegible] देवी भगवती [illegible] तदेव [illegible]

ज्ञाना मनदेव्याः ११६६ अस्याविद्याः जगन्मयि [illegible] सर्वाः [illegible] तदा [illegible] कादिभिरिति [illegible] सा तस्य [illegible]

भिति ध्यवहृि पने कालरात्रिर्महारात्रिरिति नाम्नाभिमत्त्वा [illegible] विष्णोर्विरणाद्देवी पदेनोपलक्षणात् विष्णोर्प्य [illegible] इति सायातो

ऋषिरुवाच वेत्ति तां भगवतीमिति तदा तथि [illegible] एवं वरप्रार्थिनप्या वेत्ति तां [illegible] भगवती [illegible] देवता [illegible] न [illegible]

ति लोकात [illegible] सर्वत्र [illegible] त्रिकालज्ञ [illegible] आबाधवद्यि [illegible] दादयन्याधर्मा या तद्द्य [illegible] तावः [illegible] स्याः

जोनयादे नर्तमा [illegible] धाशाश्चतेः ति तिपावर ६५ किं गदेवता आह [illegible] तिवाभ्यां सत्य [illegible] पत्रेवी न सलिले नपरिप्लुता तद

न [illegible] ऋषिरुवाच नेति [illegible] तस्मिन् कथा [illegible] ऋषिरुवाचेत्युक्तिः [illegible] ३ [illegible]

नत्रितः [illegible] तदेवं [illegible] प्रपा [illegible] विद्युत्तिः [illegible] तत्र [illegible]

[illegible] उपनादपिधानः तत्र [illegible] पत्रोर्वी [illegible] तदा [illegible] ३ [illegible]

जकला चकेण छिन्नवान् एतेन [illegible] मधुकैटभाविकला [illegible] नां [illegible] तदा [illegible] तस्मिन्

ऋषिरुवाच । वेत्ति तां [illegible] तत्र सर्वमामोदयन् जगन्त विलोक्य ता [illegible] भगवान् कमले सत्तः ॥ ६५ ॥ आ-

काशादिव पत्रोर्वी सलिलेन परिप्लुता । तत्रैव [illegible] कारण गवता [illegible] ॥ ६६ ॥ हत्वा चक्रेण तावुभौ दिव्ये

जलप्रशिरसीत योः । एतन्मे [illegible] ब्रह्मणो [illegible] तारुपम् ॥ ६७ ॥ स नाभिकमलाद्देवाद् [illegible] प्रजापतिः ॥ ६८ ॥

इति मार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये मधुकैटभवधः ॥ १ ॥ इति प्रथमचरित्रे [illegible] ६६

तो [illegible] विशिष्टो [illegible] तस्य वध [illegible] सिद्धिरिति [illegible] ६७ ३ [illegible] एवमेवेति [illegible] स्या

देव्या इति [illegible] [illegible] यया [illegible] लक्ष्मी [illegible] नदी [illegible] गति

[illegible] पादे [illegible] प्रादुर्भाव [illegible] तस्याः [illegible] नामभेदा [illegible] [illegible] पद [illegible] पाधिक

[illegible] चतुर्भुज [illegible] च [illegible] ९ [illegible] तस्याः [illegible]

[illegible] देवी [illegible] चतुर्भुजा [illegible] देवी [illegible]

ऋषिरुवाच

13

[illegible]

...पश्याकांती ...शो ...शालि... ३ ४

से. श्वा. ७

अथ म[illegible] ... ऋषि[illegible] छन्दः श्री[illegible] देवता [illegible] शाकम्भरी शक्तिः ह्रौं[illegible] बीजं
[illegible] सर्वदेव[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] सर्वदेव[illegible]
[illegible] इति [illegible]
[illegible] देवा[illegible] २ तथा [illegible]
[illegible] २ ततः [illegible] देवाः [illegible]
[illegible]
[illegible] ४ [illegible]
[illegible] ५ [illegible] सर्वे [illegible] ६ [illegible]
[illegible] ७ [illegible]
[illegible] देवा[illegible] इति [illegible]
[illegible] इति [illegible]
[illegible] २ [illegible] २ [illegible]
[illegible] २ [illegible]
[illegible] ३ [illegible]
[illegible] ८

ततइतिद्वितीयांतः ततइति प्रसिद्धादिस्पर्धिकवदनादिस्वस्वविशेषणम् ९ अन्येषांचेति कृपितानामितिशेषः पतेजःनि
र्जितचक्षुश्चक्रलोतकं तेजसेनं वक्तव्येमनग्धत ध्वांतसंतोऽः १० अभवदिति तत्रैस्वस्वकाले स्तिदेश इतिकाविशेषः ११
मृत्युलयमिति तत्तोनः तत्र उत्तलोकान प्रसिद्धकासायमीयते तत्तोग एकस्थेसन्नारीरूपमभूत् विवाशैषा १२ तेजोविभा
गतानां विभागमाह अंशोः स्वैतांनांना ततेज सा जातंशत्व स्वैतमितिस्पर्धः विश्वोपीतत्व उत्तप्ता नाहवोला दशनीलाः १३ सौ
म्येनेति तोयतत्र वचित्रे स्पर्धः ध्वांतसंताद्विसर्वोपियएए अनाएव ष्वितत्ताती हंहे ए वर्धरंसं जपोन् इत्यत्र प्रवतिपाते
कं त ज्ञापयविधेरति त्वत्वान्नरोषः प च्चवदेवा जेयोन् च नाहृतेत्रैतमन्नपः भवः व स्वितानि तेवः कटिपक्षाङ्गाः १४

ततोऽतिकोपपूर्णस्य चक्रिणो वदनात्ततः निश्चक्राम महत्तेजो ब्रह्मणः शङ्करस्य च ९ अन्येषां चैव देवानां शक्रादीनां श
रीरतः निर्गतं सुमहत्तेजस्तच्चैक्यं समगच्छत १० अतीव तेजसः कूटं ज्वलन्तमिव पर्वतम् ददृशुस्ते सुरास्तत्र ज्वालाव्या
प्तदिगन्तरम् ११ अतुलं तत्र तत्तेजः सर्वदेवशरीरजम् एकस्थं तदभून्नारी व्याप्तलोकत्रयं त्विषा १२ यदभू
च्छाम्भवं तेजस्तेनाजायत तन्मुखम् याम्येन चाभवन्केशा बाहवो विष्णुतेजसा १३ सौम्येन स्तनयोर्युग्मं
मध्यं चैन्द्रेण चाभवत् वारुणेन च जङ्घोरू नितम्बौ तेजसा भुवः १४ ब्रह्मणस्तेजसा पादौ तदङ्गुल्योऽर्कतेजसा व
सूनां च कराङ्गुल्यः कौबेरेण च नासिका १५ तस्यास्तु दन्ताः सम्भूताः प्राजापत्येन तेजसा नयनत्रितयं जज्ञे तथा पावकतेजसा १६

ब्रह्मण इति अतएवपादेरक्तौ तदुक्तंवैकृतिरहस्ये श्वेताननानीलभुजा सुश्वेतस्तनमण्डला रक्तमध्या रक्तपादा नीलजङ्घोरुरु
न्मदा सुचित्रजघनाचित्रमाल्याम्बरविभूषणा चित्रानुलेपना कान्तिरूपसौभाग्यशालिनी एवं चत्रूपे रोमविविकृतेण
नासविततविद्युपवि यन्त्रेण चित्रमाल्यादिपारलं ततसा भितस्य तेजतेत्तिशेषः एतदनन्तरापि १५ प्राजापत्येन दशनाहितेजसा तेज
तदुक्तं सन्ध्ययोश्च भ्रुवौ तेजस्तत्र नतिशेषः १६

स॰श॰ ८

भ्रुवौ चेति संध्ययोस्तेजः भ्रुवावभूतामिति सम्बन्धः [illegible] कर्णः श्रवणः [illegible]
अन्येषां चैव देवानां [illegible] एको भावः [illegible] १७ ततइति तेजोराशिसमुद्भवा
[illegible] १८ शूलादिति [illegible] भगवती [illegible]
[illegible]
[illegible] १९ शंखं चेति [illegible]
[illegible] २० वज्रमिति [illegible]

भ्रुवौ च संध्ययोस्तेजः श्रवणावनिलस्य च अन्येषां चैव देवानां सम्भवस्तेजसां शिवा १७ ततः समस्तदेवानां
तेजोराशिसमुद्भवाम् तां विलोक्य मुदं प्रापुरमरा महिषार्दिताः १८ शूलं शूलाद्विनिष्कृष्य ददौ तस्यै
पिनाकधृक् चक्रं च दत्तवान्कृष्णः समुत्पाद्य स्वचक्रतः १९ शंखं च वरुणः शक्तिं ददौ तस्यै हुताशनः मा
रुतो दत्तवांश्चापं बाणपूर्णे तथेषुधी २० वज्रमिन्द्रः समुत्पाद्य कुलिशादमराधिपः ददौ तस्यै स
हस्राक्षो घण्टामैरावताद्गजात् २१ कालदण्डाद्यमो दण्डं पाशं चाम्बुपतिर्ददौ प्रजापतिश्चाक्षमालां
ददौ ब्रह्मा कमण्डलुम् २२ समस्तरोमकूपेषु निजरश्मीन्दिवाकरः कालश्च दत्तवान्खड्गं तस्याश्चर्म च निर्मलम् २३

[illegible] २१ कालदण्ड इति [illegible]
[illegible] २२ समस्तेति [illegible] २३

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

स्वकृतिस्वं ५५ अध्युपालिति अकर्तव्यदति क्रुधेश्रोतादिकास्तु अपरद्वेषताशान्त्यपि ५६ विशेषितस्मृति अपरेण
पापितोपिता: तासुनपातेन विपतनेन पुनि हि रक्तस्मेनापः येष्टुरिनि द्याद्रतः ५७ वैश्वेति स्मृतेन चवहति मिला
पक्षोनिपक्षेता तानिपेतुरिमन्नपः उत्तराद्धिजनरान्नपि ५८ सवेति तेनापत्रवणस्या कुर्वति तेनान्गाः शास्त्रेषु स्वा
सत्त्वात् तेनाः सदनकः नास दशाश्च अपरेद्वि मानीताः श्रुताम्मृतु हिमर्षः ५९ धीरंतापि विधि नानीतिशेषः ६०
स्वकादि निश्चयातशोनि जपान महाप्रयन पातपातात वैशान्या चगलान विप्रोहिनाच ५५ स्मृतराज्यविता
शेनवधाचान्यान कर्तव्यपन केचिद्धि धातकतालोदयैः वेकृपाते तस्यापरे ५६ विपाविताविपातेन मद्याय
विशेषते वेष्टुपक्वेपिपुपिरं पुष्पतेनमयोनताः ५७ केचिल्लिपतितामृतो मिलाः प्रतेनवषति विस्तार: शास्त्रोपप
तेनाः केचिद्गुणोत्तरे ५८ तेनाजकाहिताः प्राणा नुवृत्तिद्वशार्दनाः केशा विधाहम्ब्दि ना ब्दि नश्रीना
सोपापरे ५९ धीरंतपि वेगरन्नपा मत्येम ६० वैपरहिताः विद्धि नर्मधाल्लपरवेत्रकुद्धी महात्पराः ६०५
पं वाहूतमिवरणाः केचिद्वाद्धि धातकताः दि से विचान्येहिरसिपति नाः पुनरुत्पिताः ६१ कवन्धाश्च
धुईका गहीनपरपापुधाः नन तश्रापरेतेन युद्धमत्र लपाश्रिताः ६२ कवन्धाश्च ब्दि नश्चरसः वेकुशनाः
विपालयः तिष्ठ तिष्ठतिभाषणो देवी मत्येमहासुराः ६३ पातितेष्यनागाश्चैरसुरेश्च वजन्धरा दृगम्भासाम
वेत्तपत्रामत्तनहारणः ६४ शोलोमोघावरतान घः सद्यस्तत्र विरुपाक्षः मध्ये बाहुरसैन्यस्य वारणत्तुरसातिनाम ६५
रकेति स्वाविरः कांश्चकर्णने पाटितासदः उत्तराद्धिजनरान्नपि ६६ कर्णधारते मत्स्यागतो महानिपुहते पुहतम्भद्गुप्त नताकेशान्कधः
स्याकेतोपद्धी कृत्वानितानितु सिताः स्वपरेख्विधा शस्त्रापयुः ६७ कवधाराति उभयचाविपुण्यकृतितो पः विनाहिते
स्वरूपकृत्वा सर्वपतुमयतीस्वारा रक्तानावित्रहन्ते जोसेः शनापति नैरिति स्वमानानाहते नैवद्वैरितपर्दः एवमन्नपि ६७४
रोत्तीपति अनुरसिम्बत्वमजेवारणासा नामिलं मोमोपेल कोमा सत्वेतेन मानुरपोरा न्पपः अनुभूतः वोदसमातमाप: ६६

[illegible]

संचति य यनि स्ये इति रोषुः [illegible]
[illegible] : ६७ [illegible] : ६८ इति [illegible]
[illegible] : २ [illegible] १ २ [illegible]
[illegible] : १ [illegible] : ४ ५ [illegible] ६ [illegible]
[illegible] ७ [illegible]
[illegible] इति [illegible]
[illegible] : २ [illegible]
[illegible]
[illegible] : २ [illegible]
[illegible] ४ [illegible]
[illegible] ५ [illegible]
[illegible] ६ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] : ७ [illegible] ११ १२
[illegible]

ल॰ श॰ ११

22

तत इति सहसैव ग्राहमुख गजकुम्भान्तरे स्थितं [illegible] १२ [illegible] १४ तत इति [illegible]

[illegible]

12

ण भाग्यतो देवेन वरदेवानुग्रहेण सहसा दर्शनं लब्धं ततो देवं तत्प्रापितं इदं भवद्भिरनेनाद्यत्नापि अपि नित्यं यः न गमोक्षं मया द्युम्नं तत्स्पर्शे दृष्टेन
तोवं तद्ध्यात्वा विवचनेन देव्या कौतुकं यः नित्यमिति ११ दृष्ट्वेति देव्या वीक्ष्य यः श्रेयः कूटोवेक गत्वा करतले भीषणं उपलब्ध्वा कोपितभावित दर्शितो ध्यानेन मार्ग
तस्मात् निधीरत्नदेव्युत्कर्षः प्राग्वत् १२

प्रकाशितपत्नीकुञ्जका ब्रह्मा विष्णुमेवेश्वरं च यानि हे देवि यान्त्रिकाः स्मिते तु अव्रितिस्थितमग्रपुष्पपत्रं चित्रां उग्ररूपानि एषां सहावृतं । 25
श्रुहितां सत्यां सत्यव्रतं चर्यादिपरिग्रहं रूपयोगश्चास्त्र प्रसिद्धं ला ध्यान मन्या इत्यतो वा यासः भगवती भग
वद्धि सर्वपरमा उत्कृष्ट विद्या तद्दिव्यावरणं त्वा सदतत्त्वं ब्रह्मज्ञानं रूपं चपये वासि अपि तत्त्वः सपरागा
देवदेवमौलेरुद्धासि भाति सिंवशीकृते दिये लां तव हि त्वं हे यत्नेन तासे ये धीत्रै रम्य निः इत्यर्थः वज्रभ्यस्यते इत्यत्रा
लक्षितः संहितायामनिश्चात् ८ श्लोकेति एविश्नकां अपवोरुवैत्यनदोषरहिता नाम रूपा ज्ञा प्रशीघ्रः ता
त्र्याविधेयं तिनागम्य वदनोदो वेधाते ता मां चाचि ध्यान मास्र मः शादब्रह्म रूपाभवत्वेन तो रस्य भावनायां प्रज
या प्रकृते रविचिन्त्य महाव्रतानुरूप्यस्य सेविन यते नियमतत्त्वसारेः मोक्षार्थि विधि निरावलंबलालजे
निध्यातिसा भगवती परमा हि देवि ८ शाकास्विकां पुविवितस्थितां विधान प्रसीदपरम्पदपाठवत्स्वता
म्नाय देवि अखिलभगवती भवभावनापवर्गाचलितजगतो परमात्मिहन्त्री ९ विधाति देविविरि नाशिता
सुखावहिं दुर्गासि दुर्गभवसागरनोरसङ्गा श्री कैटभारिहृदयैककृतावधि वासा गौरि त्वमेव शशिमौलिकृत
प्रतिष्ठा १० ईषत्सहासममलं परिपूर्णचन्द्रबिम्बानुकारि कनकोत्तमकान्तिकान्तम् अत्यद्भुतं प्रहृतमात्तरुषा
तथापि वक्त्रं विलोक्य सहसा महिषासुरेण ११ दृष्ट्वा तु देवि कुपितं भ्रुकुटीकरालमुद्यच्छशाङ्कसदृशच्छवि
यन्न सद्यः प्राणान्मुमोच महिषस्तदतीव चित्रं कैर्जीव्यते हि कुपितान्तकदर्शनेन १२
त्वि विधिदायपादेत्योरं तन्यद्भिता प्रत्येकेत्यैपीलात्वं भगवतीनां च्याविशेषणं लोक अगम्यनिधायितपी
इः स्वेष्ट्वा पत्नेन दुर्गा लोकस्य दुर्गतिसंसारसागरस्य मोक्षी तद्वयेन स्वप्रकीर्तिन तात्प्रकृति वा त्व मेवे स्याह नधात्वति सन्तरत्नी सेव
१ मृतः पतिर्माहिकोद्धारादि भगवती धात्री हृतात्प्रतिष्ठा आत्म एवं पकीर्तिनं ज्ञानं प्रजाति गौरीत्वेन रूपं
इत्यतोत्वे योग्यं इति हि इवद्वादशाहित प्रदेत्यादि इत्यादि श्रीवा उपकारक च यथा परिघ्राणि त्वात् उत्तराद्धेन त्वं वीतत्वे
भवपवसः उकार नापयं विधिवत्तव वक्त्रं विलोक्यापि प्राप्य सो

देहे तें जग दुपेतिदुखं कपे ते क र्ति न्तुना यन र का यतिरा यया वम् तं ग्राम म. तुम यिगम्य दिव्य श्याम् मते तिन्त्रमप्रेता न्नि सिद्ध लि देवि १७ दृष्ट्वे वद्धि लभवतो ध्वकरोति मस्म लतो शुरा नरि पु प्रमाहितो
तौ वत्स प्रधान्त् इपदेवादिहिंसा ख्यातारं स्य मतो वर्तित ध्याह तेषु ला धी १८ जे कामभावि करविष्णुरतो लोयोगः क्ता मका तो भि वहेन दृष्टो श्रुत्वा त्वाम् यन्तागता विल पर्क म दुःख एषो या नत वहि लो वधि तदेतत् १९

सा.श. ११ देवीति देवि प्रसीद तु तन्त्रा विश्वार्थ्य चर्णे मे त दव: प्रसन्नत्वाद्देत त्वं प्रोह म वतीपरा त्वानुग्रहासादृच्छिर्यस्या
ताद्दशी कस्यचित्तद्धा वेत्त्वाह यतोतो भवापकोपवतीभवतीति तन्नोरिपूरणां कुलोनि सिद्धोविनाशयसि तत्र निदर्शनं पतिमाह विज्ञा २८
तमिदानीं देवैर्यतो पापात्र्वरसुरणे कुलेषु नरुत्वो भाविकरुति सलं सुलाग्न्याचानलं ध्वनितं च तेहति सम्यक्तान् महासुरांगीकि
ताः धर्मसहितो वधिध्वर्धानां मम सम्भूप: धन्या: सुत्पेदवले रसलिच्छ: विम्लानिप्रतिपाविता गुह्याद्येषु स्त्रभ दृत सर्वत्रोपद
१४ धर्म्या लोति देवि प्रवतीय सादातृप: सुकृती धाज्ज स्मातेन वृत्पदान्तत्त्वतदेव सुकृत लब्धं त्वत्प्रसादेन सत्ता दत्तो नित्यकेदि
देवि प्रसीद परमा भवती भवाय सद्यो विनाशयसि कोपवतीकुलानि विज्ञातमेतदधुनैव यदस्तमेतन्नीतं बलं सुविपुलं
लेहहाशुरस्य १२ ते सम्मता जनपदेषु धनानि तेषां तेषां यशांसि न च सीदति धर्मवर्गः धन्यास्त एव निभृतात्म
जभृत्यदारा येषां सदाभ्युदयदा भवती प्रसन्ना १५ धर्म्याणि देवि सकलानि सदैव कर्मा ण्यत्यादृतः प्रतिदिनं सुकृ
ती करोति स्वर्गं प्रयाति च ततो भवतीप्रसादाल्लोकत्रयेऽपि फलदा ननु देवि तेन १६ दुर्गे स्मृता हरसि भीतिमशेषजन्तो:
स्वस्थै: स्मृता मतिमतीव शुभां ददासि दारिद्र्यदु:खभयहारिणि का त्वदन्या सर्वोपकारकरणाय सदार्द्रचित्ता १७
निका दावतिश्राद्धावान् प्रतिदिनं सदैव पाष्ठिषादिकं वक्ष्यदंन सकलानि धर्म्याणि करोति पुन सत एव तत्क्षीणदेशेन कृतकर्म
ण्योसेव त्वत्प्रसादादेव स्वर्गं प्रयाति ततः कथंते पापात्मोहं च नरानिभ्रपकेन स्वं लोकत्रयेपि फलदानित्याशयस्तेन शेष: १६ दुर्गे
इति दुर्गे दुर्गमे संकटे स्मृता वत तन्त्रापिकर्त्तव्यम् अरिभ्यशादेभावेभ्यन ममप्रतिकूलं प्रमितेभ्यानजं स्वाहुत्वानात्तिभर्तरा
दुर्गाजनारिं सर्वं दुर्गा सर्वस्य कारणम् अहं हिंदुर्गाख्ये वेनु सर्वं विशु स्मरदितं वं विशु: सर्वस्य कारणम् अहं विशुरिति च प्रकादि
लो: स्मरणे विष्णुरिति वक्ष्यन्नान्यथोक्ते: १८ एभिर्हतैर्जगदुपैति सुखं तथैते कुर्वन्तु नाम नरकाय चिराय पापम् ३ पेतानि लेप ३ पेति सर्वा: एवैते
त्वाना न पापयाम्नि नरकाय पति ता इन्चतुर्थी उपादिरुपाम्नि प्राप्य स्वर्गं गच्छन्तु एतेहतं इच्छन्ति मत्सितित्वान्वा इतान्निहितास्मर्पि: ७
रयोवेति दर्शनेऽत्र लक्ष्य नानमात्रे सोव भवत्यक स्वयोज्यादुपक्षे शूपा नयतिं तत्ते पापजन्यनो कुधासदे इत्तिलक्ष पत्र का हि केवलमिति
किं वक्ष्ये पदेष्ठिचिलि पाद: १८ लक्ष्मीनिक्ष:स्वरूप: विस्पु: रत्नं सर्वत्र प्रयत्नं निवह:समन्व: पादु न पत्यागता तादेवत प्रसुदत्वादिकं
ता यो गत सुक यत्नं तत वति लो क यत्न [illegible]

शुंभेति शुंभनामानं दैत्यपार्श्वं तस्य शासनेन तद्वशी कृत्वा भा [illegible] विक्रमणः तथान्येऽतुल्य [illegible] विशिष्य कौरव [illegible] ति [illegible]
न ह्येव [illegible] कैलासाद [illegible] रूपधारकाः चपर [illegible] तां [illegible] मा [illegible] तारदा [illegible] दैत्यः परा [illegible] माचचार [illegible] देसानां [illegible]
रूपे [illegible] वतेन तेषां [illegible] मणितविषयपापवशा नीच [illegible] वलया [illegible] भावः २० कैनेति [illegible] नितरां हिमवतो [illegible] विशेषो
[illegible] कारः केनेव [illegible] तीपा [illegible] विवेकरूपा [illegible] उपकार [illegible] [illegible] रूपाला [illegible] निष्ठ
नाला [illegible] वि [illegible] २१ त्रैलोक्यमिति [illegible] कान्वयः [illegible] परवा [illegible] भवति
[illegible] संतप्य [illegible] तद्वित [illegible] कोप [illegible] प्रकारकरणेन [illegible] त्यम [illegible] २२ २३
शुंभ [illegible] देवि [illegible] पविभि [illegible] मध्ये [illegible] वैरपरा [illegible] नैव [illegible]
स्यम २० केनोपमा [illegible] पराक्रम [illegible] यथा [illegible] हरि [illegible] [illegible]
२६ [illegible] २० त्रैलोक्य [illegible] [illegible] वास [illegible] [illegible]
[illegible] २१ [illegible] वि [illegible] [illegible] [illegible] वापत्यानि
[illegible] २२ [illegible] २४ [illegible] नि [illegible]
त्रैलोक्य [illegible] २५ [illegible] नि [illegible] नैविक [illegible]
[illegible] २६ [illegible] [illegible] [illegible] त्या [illegible]
[illegible] २७ [illegible] [illegible] २८ [illegible]
[illegible] त्रिदशाः [illegible] पिता [illegible] देवा [illegible] २८ [illegible]
[illegible] २९ [illegible] [illegible] [illegible] पदः [illegible]
[illegible] २५ [illegible] [illegible]
[illegible] २५ [illegible] २६ [illegible] [illegible]
[illegible] देवा [illegible] २७ [illegible] [illegible]

[illegible]

तस्य त्वेति । हि तिष्ठाहृतिद्वार्षे उत्तरार्द्ध पुनरावृत्तिपि २१ तस्येति । विनाद्धि विभवैरिति लहयोगे सौपा भवन्त्येवेति तत्रैव

तात्र तस्य अर्द्धि रुपचय: विभक्तिलक्षणं पाद: धनवारादीनां तत्पदस्य प्रकृष्टपाक्षधानात: अादि नञ्वादि ... ३ पञ्चधाम

२२ अति विरुचाव इत्यादि तथात्मन: स्थान अनुन्यायेतरत्वः तथेत्युक्ता तथात्मिक प्रकृत्य भट्ट का लक्षति बद्धपतीति

भद्रकाली ... तथाहि ... पदेन विवक्षा पद: २३ इत्यादि तत्पदं २४ प्रत्येतीति गौरादे: दे इकारात् मस्त्वात् त्वद्ध: लघु

स्वे: प्रादुर्भाव: पञ्चायत्वप्रकारेण तत्र है तु ... पादे वर्त्तते करस्थानेन तत्तेनात्यस्या: काव्य ... प्रकारादि ... ३

प्रकार त्वेना ... तद्वृ ... तद्वेन प्रकारं कथामन: ... अपवर्गेत्र ... प्रादिर्द्ध ... प्रक्रम

तस्य तत्तस्य तालब्धो हि लेख्या: परमादय: प्रथम पद: दावैरेषि त्वो तेष्वेव पद ... २१ तस्य ... विभवे

द्वन्दवादादि सम्पदान् वद्धप्रत्ययतन्त्रात्वमवेत्या: लर्वदावि के २२ अति विरुचाव इति प्रत्यादितादेवेऽणन्तोऽर्थे

तथात्मन: तस्य ... कार्य ... द्वन्दवाचाचि ... २२ ... के ... भूप ... तापसन्वयेत ... देवी देवा ...

... २५ ... गौरादेरा ... भव ... वधावद्धी ... तथाप्रत्य

यो: २५ ... वक्तव्यावता ... प्रकारादी ... प्रयत्न ... पाठ ... २६ इति

... प्रत्ये ... देवता ... कार्य ... इति । ४ ... ३ ...

... तान्येव ... तात्र ... कार्य ... वदेत्

... वेद ... कार्य ... कृत्वा ...

... इत्यर्थ ... दैवी ... २ ... इति

... प्रत्येक ... ईश्वर ... लक्षणा ... आदि

... देवेन्द्र ... देवा ... प्रत्यय ...

... २५ २६ ... पञ्च ...

... इति । ५ ... प्रत्य ...

[illegible]

[illegible]

हतेति अन्नामपालत्वतेषाम् अम्बिकाख्ये [illegible] दशत्रिंशत्सा [illegible] तत्त्वानुपाकांतनमौ दैनैकार्थीभावः [illegible] शादित्वर्थः [illegible]
रूपा एकादशाः [illegible] देवौ [illegible] एकएवत्रिशब्दत्वेन अपेक्षो [illegible] निराकृताः [illegible] त्रिसाधिताः [illegible] नतः व
र्गमानस [illegible] ४ तत्रहेतुमाह नवेति स्मरता [illegible] पुरन्दरादयः ५ इति [illegible] द्विजवर्यं मत्ते
तत्र हि भवति [illegible] सरस्वतीतोपि पूजा विष्णुमायया [illegible] ६ अथ [illegible] देवा ऊचुः
नमामहे [illegible] देवी [illegible] महादेवी [illegible] देवाः [illegible]
हृताधिकारास्त्रिदशास्ताभ्यां सर्वे निराकृताः। महासुराभ्यां तां देवीं संस्मरन्त्यपराजिताम् ४ तयास्माकं वरो दत्तो यथापत्सु स्मृताखि
लाः भवतां नाशयिष्यामि तत्क्षणात्परमापदः ५ इति कृत्वा मतिं देवा हिमवन्तं नगेश्वरम् जग्मुस्तत्र ततो देवीं विष्णुमायां प्रतुष्टुवुः ६
देवा ऊचुः नमो देव्यै महादेव्यै शिवायै सततं नमः नमः प्रकृत्यै भद्रायै नियताः प्रणताः स्म ताम् ७ रौद्रायै नमो नित्यायै गौर्यै
धात्र्यै नमो नमः ज्योत्स्नायै चेन्दुरूपिण्यै सुखायै सततं नमः ८ कल्याण्यै प्रणतां वृद्ध्यै सिद्ध्यै कुर्मो नमो नमः नैरृत्यै भूभृतां लक्ष्म्यै
शर्वाण्यै ते नमो नमः ९ दुर्गायै दुर्गपारायै सारायै सर्वकारिण्यै ख्यात्यै तथैव कृष्णायै धूम्रायै सततं नमः १० अतिसौम्यातिरौद्रायै
नतास्तस्यै नमो नमः नमो जगत्प्रतिष्ठायै देव्यै कृत्यै नमो नमः ११ या देवी सर्वभूतेषु विष्णुमायेति शब्दिता नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः १२
नियमाः [illegible] प्रणताः [illegible] ७ रौद्रायै इति [illegible] शक्तिरूपा च
गौरी [illegible] धात्री जगदाधारभूता ज्योत्स्ना [illegible] इन्दुरूपिणी [illegible] परमानन्दरूपा ८ क
ल्याणी [illegible] वृद्धिसिद्धिरूपत्वं [illegible] ब्राह्मणाः नमो नमः कुर्म इत्यन्वयः नैरृति [illegible] लक्ष्मीः [illegible]
नैरृत्यै [illegible] ९ दुर्गायै इति दुःखेन [illegible] दुर्गपारायै [illegible] दुर्गं [illegible] सारायै [illegible]
[illegible] सर्वकारिण्यै [illegible] जगतः [illegible] ख्यात्यै [illegible] कृष्णायै [illegible] धूम्रायै [illegible]
[illegible] १० अतीति [illegible] नमो [illegible] तत्त्वेन [illegible]
[illegible] जगत्प्रतिष्ठा [illegible] देव्यै [illegible] कृत्यै [illegible] या देवी [illegible] विष्णुमायया [illegible]
[illegible] १२

३०

दु० श०
१५

चेतनाभिधीयते विकल्पकज्ञानं चिद्रूपं किंचिज्ज्ञेयं १३ बुद्धिः निश्चयात्मिका १४ निद्रा सुषुप्त्यवस्था स्वप्नावस्थान १५ क्षुधा भोक्तुमिच्छा
हार्दी १६ छाया आतपाभावः वर्णप्रभा छवि १७ शक्तिः कार्य जनन [illegible] चिकीर्षा १८ तृष्णा पानेच्छा स्वाभाविकी कारणं
१९ क्षान्तिः सत्यपि सामर्थ्ये [illegible] अपकारे [illegible] अपकाराचिकीर्षा २० जातिः ब्राह्मणत्वादिः २१ लज्जा अकार्यविषया [illegible] २२
शान्तिः रिपुविजयः विषयोपरतिः २३ श्रद्धा [illegible] आस्तिक्यबुद्धिः २४ कान्तिः शोभा २५ लक्ष्मीः धनादिसंपत् मोक्ष
विषयपद्मस्थिता [illegible] २६ वृत्तिः जीवनोपायः [illegible] २७ स्मृतिः [illegible] २८ दया परदुःखप्रहरणेच्छा २९ या विलेषु भूतेषु तुष्टिः [illegible]
२९ मातृः [illegible] ३० माता जनन [illegible] देवता ३१ भ्रान्तिः [illegible] ३२ तद्दति
या देवी सर्वभूतेषु चेतनेत्यभिधीयते नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः १३ या देवी० बुद्धिरू० नमस्तस्यै० १४ या देवी०
निद्रारू० नमस्तस्यै० १५ या देवी० क्षुधारू० नमस्तस्यै० १६ या देवी० छायारू० नमस्तस्यै० १७ या देवी० शक्तिरू० नमस्त
स्यै० १८ या देवी० तृष्णारू० नमस्तस्यै० १९ या देवी० क्षान्तिरू० नमस्तस्यै० २० या देवी० जातिरू० नमस्तस्यै० २१ या देवी०
लज्जारू० नमस्तस्यै० २२ या देवी० शान्तिरू० नमस्तस्यै० २३ या देवी० श्रद्धारू० नमस्तस्यै० २४ या देवी० कान्तिरू० न
मस्तस्यै० २५ या देवी० लक्ष्मीरू० नमस्तस्यै० २६ या देवी० वृत्तिरू० नमस्तस्यै० २७ या देवी० स्मृतिरू० नमस्तस्यै० २८ या
देवी० दयारू० नमस्तस्यै० २९ या देवी० तुष्टिरू० नमस्तस्यै० ३० या देवी० मातृरू० नमस्तस्यै० ३१ या देवी० भ्रान्तिरू० नम
स्तस्यै० ३२ इन्द्रियाणामधिष्ठात्री भूतानां चाखिलेषु या भूतेषु सततं तस्यै व्याप्तिदेव्यै नमो नमः ३३ चितिरूपेण या कृ
त्स्नमेतद्व्याप्य स्थिता जगत् नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ३४ स्तुता सुरैः पूर्वमभीष्टसंश्रयात् तथा सुरेन्द्रेण दि
नेषु सेविता करोतु सा नः शुभहेतुरीश्वरी शुभानि भद्राण्यभिहन्तु चापदः ३५ या साम्प्रतं चोद्धतदैत्यतापितैरस्माभिरीशा च सुरैर्न
मस्यते या च स्मृता तत्क्षणमेव हन्ति नः सर्वापदो भक्तिविनम्रमूर्तिभिः ३६ ऋषिरुवाच एवं स्तवादियुक्तानां देवानां तत्र पार्वती स्नातुम
भ्यययौ तोयं ३७ चेति सा च विलेषु भूतेषु अन्तर्यामिविधायिनी [illegible] इन्द्रियाणां ज्ञानकर्मणां भूतानां च विषयाणां च [illegible]
तोयानामधिष्ठात्री प्रवर्तिका [illegible] वर्तिका च तस्यै व्याप्तिदेव्यै व्याप्तिरूपायै देव्यै नमः ३३ नमः [illegible]
त्वमिदं जगत् [illegible] [illegible] ३४ [illegible]
[illegible] ३५ [illegible]
[illegible] ३६ [illegible]

[illegible]

तथा हि तेषां मध्ये [illegible] तदनिरुद्धेति तेति [illegible] पिमावप [illegible] दिनिपावः नतो [illegible]

[illegible] स्यादेतत् [illegible] शरीर [illegible] ३९ [illegible] शरीरेति [illegible]

[illegible] कोपि [illegible] नतस्मादिति [illegible]

[illegible] कारणेना [illegible]

[illegible]

[illegible] शरीर कोशतस्मात् [illegible] ३९ [illegible]

[illegible] दैवैः [illegible] ३९ शरीर [illegible]

[illegible]

[illegible] ४१ [illegible]

[illegible] ४३ [illegible]

[illegible] ४४ [illegible]

[illegible]

31

पामीति पा [illegible] निस्त्वन्ता [illegible] एवं [illegible] स्त्वानि [illegible] पवित्रपवित्रं [illegible]
७८ तदेव [illegible] ७७ विमान इति [illegible]
तेव [illegible] ७८ [illegible] ७९ [illegible]
[illegible] प्रजापते [illegible] ८० [illegible]
[illegible]
[illegible] ८२ [illegible]
[illegible] ८३ [illegible]
[illegible] ८४ [illegible]
[illegible] ८५ [illegible]
[illegible] ८६ [illegible]
[illegible] ८७ [illegible]
[illegible] ८८ [illegible]
[illegible] ८९ [illegible]
[illegible] ९० [illegible]
[illegible] ९१ [illegible]
[illegible] ९२ [illegible]
[illegible] ९३ [illegible]
[illegible] ९४ [illegible]
[illegible] ९५ [illegible]
[illegible] ९६ [illegible]
[illegible] ९७ [illegible]
[illegible] ९८ [illegible]

पापेनेति रत्नभूतानि भूतानि रत्नभूतानि रत्नरूपाणि [illegible] ६२ [illegible] ६३ [illegible]

[illegible] ६४ [illegible] ६५ [illegible]

[illegible] ६७ [illegible]

[illegible] ६८ [illegible]

[illegible] ६९ [illegible]

[illegible] ७० [illegible]

[illegible] रत्नभूतानि भूतानि [illegible] रत्नभूता [illegible]

[illegible] ७१ [illegible] रत्नभूतानि [illegible] ७२ [illegible]

[illegible]

[illegible] ७३ [illegible]

[illegible]

अत्रिरुवाच इति नित्यमार्सकोपं जनमानय अनुवाच १ तत्पति दैत्यानामधिपं तेनाप्रति २ इदं [illegible] विहृता [illegible] ३ ४
अत्रिरुवाच नेनेति स [illegible] मधुराणां [illegible] इत्यन्वयः ५ [illegible] हिमं [illegible] दीपं ६ [illegible] धकमात [illegible]
[illegible] १ [illegible] देवान् [illegible] एवं केशा [illegible] नाच [illegible] ८ अत्रिरुवाच इति [illegible]
[illegible] ९ [illegible] १० [illegible] देवाः [illegible]
[illegible] ११ [illegible]
अत्रिरुवाच [illegible] देवाः [illegible] दैत्यराजाय [illegible] १ [illegible]
[illegible] २ [illegible]
[illegible] ३ [illegible] ४ [illegible]
[illegible] ५ [illegible]
[illegible] ६ [illegible]
[illegible] ७ [illegible]
[illegible] ८ अत्रिरुवाच [illegible] ९ [illegible]
[illegible] १० [illegible]
[illegible] ११ [illegible]
[illegible] १२ [illegible]
[illegible] १३ [illegible]
[illegible] १३ १४ १५ [illegible]
[illegible] १६

[illegible]

लोति स्वतिशपि तो विलासे यस्य नाह शं वस्ने यस्या स्तस्य: लेले नं चालके निष्कालेनक्ष विशालि सार क्रो नि न य नानि पप्ता ख्निन्नेलात ५८ पार्श्लीति पा
मालेगजपाधी स्तक: धं कुशा गजा क्षा माल: यो यो गजा कृले नीर: ९ नयेवेति पो उ पिलि गा गाले कवत्न ९ वेलापर पस्या पि सा पावपि . चवे नंती वर्णमान समीपन्ते
ग्राति मेखलिति क्रिया विशे पुण ९० एकमिति अपोप्यपात स्वधीन ।।

35

इलालेति वपुले कृपिरि निर्षः गन्द नग वती [illegible] लोपादिकु लोप लेपुशीर्वं १८ ग्राम पवे प्रकारं द्पमाह वा चेन के ले खिति मा
कुदलामावादेना गजने व पन नयुतिनो रवा [illegible] सालि प्रापवी नपा सह [illegible] पदि त्सा नयने [illegible] सेः एक लाख
धैः लति शपेण विल्मयता पार्थ नापि मयः उपलरति १९ तस्याजिति [illegible] ना सिलं तेन [illegible] पा गजा कालाचे देव [illegible]
लाह वधेति [illegible] निपस्ता नारे पर्हि शक्ते ताहि वधता [illegible] गन्ता [illegible] धमलोचनं ह ओव धपावती २० इतिश्री नागोजीभट्ट
[illegible] धमलोचनवधः ६ अविरुवाच आतमा इति १ [illegible] तिहुत्वोपरि [illegible] ता तामि [illegible]
इ वलेहपु लवलेवहुपिः परिवारितो [illegible] सा समानी पतले पु १८ [illegible] परिवः [illegible] तपथो ।
वापुधैः लवैरपु रेवि निहम्यतान् १९ तस्याह तापाउ [illegible] पातिते [illegible] ता मस्या म्बिकाम् ।
२० इति मार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये धमलोचनवधः ६ अविरुवाच आतमा तेन ततो दैत्याश्चण्डमुण्ड
रोगमाः चतुरङ्ग बलोपेता ययुरभ्युद्यतायुधाः १ ददृशुस्ते ततो देवीमीषद्धासां व्यवस्थिताम् सिंहस्योपरि शैलेन्द्र शृङ्गे महति
[illegible] ते दृष्ट्वा तां समादातुमुद्यमं चक्रुरुद्यताः आकृष्टचापासिधरास्तथान्ये तत्समीपगाः २ ततः कोपं चकारोच्चैरम्बिका
[illegible] वदनं मसीवर्णमभूत्तदा ४ भ्रुकुटीकुटिलात्तस्या ललाटफलकाद्द्रुतम् काली करालवदना विनिष्क्रान्ता
[illegible] कोप [illegible] ५ विचित्रखट्वाङ्गधरा नरमालाविभूषणा द्वीपिचर्मपरीधाना शुष्कमांसातिभैरवा ६ अतिविस्तारवदना
जिह्वाललनभीषणा निमग्नारक्तनयना नादापूरितदिङ्मुखा ७ सा वेगेनाभिपतिता घातयन्ती महासुरान् सैन्ये तत्र सुरारी
णामभक्षयत तद्बलम् ८ पार्ष्णिग्राहाङ्कुशग्राहि योधघण्टासमन्वितान् समादायैकहस्तेन मुखे चिक्षेप वारणान् ९ तथैव योधं तुर
गै रथं सारथिना सह निक्षिप्य वक्त्रे दशनैश्चर्वयन्त्यतिभैरवम् १० एकं जग्राह केशेषु ग्रीवायामथ चापरम् पादेनाक्रम्य चैवान्यमुरसान्यमपा
तैर्मुक्तानि शस्त्राणि महास्त्राणि तथासुरैः मुखेन जग्राह रुषा दशनैर्मथितान्यपि १२ बलिनां तद्बलं सर्वमसुराणां दुरात्मनाम्
ममर्दाभक्षयच्चान्यानन्यांश्चाताडयत्तथा १३ असिना निहताः केचित्केचित्खट्वाङ्गताडिताः जग्मुर्विनाशमसुरा दन्ताग्राभिहतास्तथा १४ क्षणेन
तद्बलं सर्वमसुराणां निपातितम् दृष्ट्वा चण्डोऽभिदुद्राव तां कालीमतिभीषणाम् १५ शरवर्षैर्महाभीमैर्भीमाक्षीं तां महासुरः
छादयामास चक्रैश्च मुण्डः क्षिप्तैः सहस्रशः १६ [illegible] तानि मिथः सर्वाण्यर्कबिम्बानि सुबहूनि घनोदरम् १७ ततो जहासातिरुषा भीमं भैरवनादिनी काली कराल वक्त्रान्तर्दुर्दर्शदशनोज्ज्वला १८

नैरिति सद्भिरप्यपि सद्भिता निचकारे सर्वदः १२ बलिना मिति महात्मनो महादेहानां १३ १४ १५ धारेति चंडः धारवेधैर्ध्रुवः सहस्र
शः स्थिते चक्रैः सवाहनायामाते सन्नद्धः एवं चक्रधरैर्मके के चण्डमहणेषु गणस्याप्युपलक्षणं १६ नानेति पूर्व विशानानामिव कालिका
त्रातः विशानानामर्क विम्बानीव बहुधा नानर्घाणमुदरं १७ ततइति भीमसिति क्रियाविशेषणं वक्त्रान्तः वक्त्रमध्ये विकटं दन्तो दुर्दर्श
येदशना स्तैरुज्ज्वलाते जोमयी १८ उत्थायेति महासिं महालेख उत्थाय उत्थाय उत्थाय प्रकोपवान्तं यथास्याः स्यात् सिद्धाकार्यं
धावत इत्यर्थः तेनैव बलेन १९ अथेति तस्याः सिंहं पूर्वाध्यक्तत्वं मिति अत्यन्तत्वरितानेन वृत्तिकांकुवेकंश्वरस्य मात्र २० २१
नैरिक्त्वा निचयशयानि महावेगेन तत्त्वामुरैः कृत्स्नेन अत्युग्रेण शस्त्रे ज्ञेयानामपि २२ बलिनामिति सद्भयगणं
तानन्नाम समस्तसमुद्रं आश्राय एवं वकानां यततः १३ बलिनामिति तानिक्षेत्रे चिक्वेविरन्नं द्विरदानां भि नाम
गृहीत्वा सहितानानि तदपि १४ बलिनामिति ततः सेनाससहस्राणि विमानितम् दृष्ट्वा चण्डो विद्रुताः वसन्ता कालीमतिमीमानम्
१५ धारवेधैर्दलिनीमेनीमापातांनाम राजसुरः धारवापालसर्व कैन्यगण्य दिव्यैः सदृशः १६ तानि चक्राण्यनेकानि विशमाना
नितनुकलन्म बद्धदण्डाकृतिमाशिम्बदुपि घनोदरम् १७ ततो जहासा तिरुषा भीमं भैरवनादिनी काली करालवक्त्रान्त
दुर्दर्शदशनोज्ज्वला १८ उत्थाय च महासिं हं देवी चण्डमधावत गृहीत्वा चास्य केशेषु शिरस्तेनासिनाच्छिनत् १९ अथ चण्डं
हतं दृष्ट्वा मुण्डमप्यभ्यधावत सोऽपि पपात मेदिन्यां देवी खड्गाभिताडितः २० हतशेषं ततः सैन्यं दृष्ट्वा चण्डं निपातितम्
मुण्डं च सुमहावीर्यं दिशो भेजे भयातुरम् २१ शिरश्चण्डस्य काली च गृहीत्वा मुण्डमेव च
प्राह प्रचण्डाट्टहासमिश्रमभ्येत्य चण्डिकाम् २२ मया तवात्रोपहृतौ चण्डमुण्डौ महापशू युद्धयज्ञे स्वयं शुम्भं निशुम्भं च हनिष्य
सि २३ तावानीतौ ततो दृष्ट्वा चण्डमुण्डौ महासुरौ उवाच कालीं कल्याणी ललितं चण्डिका वचः २४ यस्माच्चण्डं च मुण्डं च गृहीत्वा त्वमुपागता चामुण्डेति ततो लोके ख्याता देवि भविष्यसि २५ इति मार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये चण्डमुण्डवधः ७

ध्यायेदिति ॐ अरुणेत्यन्तं तदिदं हृदि ध्येयं ध्याय चण्डि हृदाने च विशेषप्रत्यादेशं मध्याहवति तथा चण्डिकापञ्चलाटे फलकानि द्विजानां देवीप्रादुर्भावः २२
ययेति जातवृक्षप्रयोगप्रयाक्ष इति रूपकं उपलक्षणं धानां माहात्म्येण चण्डमुण्डोपहारः २३ अथ निरूपयन् तामिति कालीं ललितं मन्यं कल्या
णीति कल्याणि विशेषणं चण्डिका कौशिकी २४ यस्मादिति यस्मिन् सदा रावदीप्ता नाम विख्याता सन्नयः नाभेति एकोनविंशतिर्वाला गुणाः अनेन
प्रतापसती कौशिकी कन्याकालीकौशिकी विप्रवृत्तिर्विशिष्टा २५ इति नागोजीभट्टकृते सप्तशतीव्याख्याने चण्डमुण्डवधः ७

[illegible]

अतिरुवाच उक्तेरुति सपितेपुरुतस्यैष १ तत्रइति तेजोवपुकोपेनात्सोधीनवेताः [illegible] निरिति भावः [illegible]
नादिति विशद रूपवोति उदापुधा: उच्चातापुष्पातोस्ते [illegible] तन्नाम्ना चतुरशीतिर्दं [illegible] ३ कोतीति को
टिवीर्या [illegible] तन्नाकाति [illegible] ४ [illegible] कालके [illegible] ५
मेरवपुत्र ६ [illegible] ७ [illegible] महात्मा [illegible]
[illegible] ८ [illegible] इति [illegible] कालोप [illegible]
अतिरुवाच [illegible] ९ ततः [illegible]

[illegible]

38

श्री. ३८

पठेति प [illegible] कल्पित [illegible] तस्य [illegible] नन्दकीलं नाम नाम १८ १९ [illegible]

[illegible] एवं [illegible] नाट्यतः २० [illegible]

देव [illegible]

[illegible] इत्युक्त्वा [illegible]

[illegible] २१ [illegible]

[illegible] १८ [illegible]

[illegible] १९ [illegible]

[illegible] २० [illegible]

[illegible] २१ [illegible]

[illegible] २२ [illegible]

[illegible] २४ [illegible]

[illegible] २५ [illegible]

[illegible] २६ [illegible]

[illegible] २७ [illegible]

[illegible] २८ [illegible]

[illegible] ३० [illegible]

[illegible] ३१ [illegible]

[illegible] ३३ [illegible]

[illegible] २५ [illegible]

[illegible] २६ ३

[illegible]

तथावलीवत् [illegible]

तस्येति [illegible]

[illegible] ३३ [illegible]

हेस्वा [illegible] ३४ [illegible] ३५ [illegible]

[illegible] ३५ [illegible]

[illegible] ३६ [illegible]

[illegible] ३७ [illegible]

[illegible] ३८ [illegible] ३९ [illegible]

[illegible] ३९ [illegible]

[illegible] ४० [illegible]

[illegible] ४१ [illegible]

[illegible] ४२ [illegible]

[illegible] ४३ [illegible]

[illegible] ४४ [illegible]

[illegible]

भ॰ धा॰ २०

नैमवीति देसा: शालेहितेवशाज़ुर्वे त्वलक्रुसंप्राप्ते (वैदेलेनी चक्रे लो भिजपा: न ग्दमान ताउपाना मेलन्स्वपः ५६५७ शानेति ५८ [illegible]

लवाणीति ह्रृ२नरति घोदत: दिनेस्वर्तदेस: नरनेनाकुर नसा दितिमन्ताकुर्दृति नवो नृशं ५९ ५॰ नेदिति उत्तमं विरतिन [illegible]

[illegible]

२१ नपदपाः सामान्यदिगपेक्षया दिक्षु त्वपूर्वा श्रीनां सामानां तदह इत्येति १९ न तत्स्वरूपस्य नरवृत्तोपपद्यते २० सुद्धहोति शंकरयो
दिव्यासमस्तस्वां श्रुति विरचितपदं २१ सोऽहं ततः प्रोक्तः देवी सामर्थ्यात् दर्शनात् तत्त्वान्तिके २२ पतेत् कंटेति महाज्वाला
लावण्यात् तत्सर्वकं पदातन्नामक इत्येव स्पर्धते २३ सिंहेति उक्तार्थ तस्याः दीप्यमाद निर्वाणः तिष्ठेत्तः उत्पातधमनिभिः
वाक्यिमस्य शुभः सिंहनादपि विशेषः २४ शुभेति शंकराद देवी शुभदाः सम्यग्दृष्टं २५ ततइति सम्पितः सर्वं तात्रतो यस्य तेः २६
ततः सिंहो महानादमतीव महानादैः प्रत्यपाद सगुणं नेतां नैव परिपोदह १९ ततः काली प्रभृतिसमगुणानि सामान्य
उपनत करवादं तन्नित्यादेर्या कृतनात्मन्तिविरोहिताः २० स्फुटदेहाम सत्विं शिवदूतीन मदरद तेः यदि रसुरा तिष्ठु
शुभः कोपपरपद्यो २१ उत्तम तिष्ठ ति दृष्टिमा जेतारस्यविका यदा तत्तान्वेष समिहितं देवे संहारकालस्थिते तैः २२
शुभे नागमपाशक्तिं कृत्वा ज्वाला ति भीषणा सापान्ती सानि कृतान्तरा निरतागतो त्कया २३ सिंहनादेन शुभ
सम्पातितो कृत पातालम् निपातितस्तेनापो रोहिणानवानवनीपदे २४ शुभः समाग्रहं याहेशो शुभ ता म्रदितो महवान
निदेहस्वधारेः धातकोच्यतेहस्वः २५ ततः सावित्री काकुर्या स्तिनामिसपातनम् सततपादिष्टो नृपो मरुद्देतो
निपपात २६ ततो निशुम्भः संप्राप्य चेतनामात्तकार्मुकः आजघान शरैर्देवी कालीं केसरिणं तथा २७ पुनश्च कृत्वा
बाहूनामयुतं दनुजेश्वरः चक्रायुधेन दितिजश्छादयामास चण्डिकाम् २८ ततो भगवती क्रुद्धा दुर्गा दुर्गार्तिनाशिनी चिच्छेद
ता निचक्राणि स्वशरैः सायकांश्च तान् २९ ततो निशुम्भो वेगेन गदामादाय चण्डिकाम् अभ्यधावत वै हन्तुं दैत्यसेनासमावृ
तः ३० तस्यापतत एवाशु गदां चिच्छेद चण्डिका खड्गेन शितधारेण स च शूलं समाददे ३१ शूलहस्तं समायान्तं निशुम्भममरा
र्दनम् हृदि विव्याध शूलेन वेगाविद्धेन चण्डिका ३२ ततः इति उत्पातेति परिपाति तिष्ठति तद्वक्ता पद्यते २७ पुनरिति दोःपुत्रोपदिदिति जः समानववत्वादिति नः २८ तत
इति दुष्टेकं कुद्रे सर्वैः पातपाः सातोनात तो निःप्रयत्नः २९ ततइति देव्योत्पातमाहतः ३० ३१ शूलेति समायान्तमम्प्रमथ
वेगाविद्धेन वेगाविद्धेन ३२ ततइति उत्पतितेति पाविशेषण शिवदूती चकारोदरमन्त्रतः ३५ ३७ निरवहतनाः ३६ पादप्रहाः
[illegible]

[illegible]

[illegible]

22 [illegible]

[illegible]

ऋषिरुवाच [illegible]

[illegible]

ऋषिरुवाच [illegible]

[illegible]

46

प्र.श्रा.
२२

सर्वेति सर्वमंगलानां मंगलरूपे शिवे कल्याणकारिणि शरण्ये [illegible]
[illegible] १० [illegible]
[illegible] ११ [illegible]
[illegible] १२ [illegible] १३ [illegible]
[illegible]
[illegible] ९ [illegible]
[illegible] ११ [illegible]
[illegible] १२ [illegible] १३ [illegible]
[illegible] १४ [illegible] १५ [illegible]
[illegible] १६ [illegible]
[illegible] १७ [illegible] १८ [illegible]
[illegible] १९ [illegible] २० [illegible]
[illegible] १५ [illegible] १५ [illegible]
[illegible] १६ १७ [illegible] १८ [illegible] १९ २० [illegible]
[illegible] २१ [illegible]
[illegible]
[illegible] २२ [illegible] २३
[illegible] २४ [illegible] २५

[illegible] २८
[illegible] २७ [illegible]
[illegible] २८ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

४८ 48

रा. मा. २४

नैवाति हृदि विनः [illegible] मात्रेण [illegible] पालितं [illegible]
[illegible] ३५ [illegible]
[illegible] २४ देवगुणाव [illegible] देवगुणाः सर्वे नाप्नोति [illegible]
[illegible] एवमेव [illegible] २६ देवगुणाव [illegible]
[illegible] त्रैलोक्ये [illegible]
[illegible] शक्तिमतः [illegible]
[illegible] २८ देवगुणा [illegible]
[illegible] २५ [illegible]
[illegible] २६ देवगुणाव [illegible]
[illegible] २७ [illegible]
[illegible]
[illegible] ३० [illegible]
[illegible] ३१ [illegible]
[illegible]
[illegible] लक्ष्मीः [illegible] ३२ [illegible] ३३ [illegible]
[illegible] ३४ [illegible]
[illegible]
[illegible] ३५ ४४

[illegible]

स॰रा॰
२५

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

स०श०
२८

स्या यथुः श्रा विधत् २२ उपसंहरति एवमिति [illegible] कमिकन्नेरितः २३ वर्णमो हकारण [illegible] हरति नयेति
प्रभृवेत [illegible] [illegible] स्वपति [illegible] कमिणा [illegible]
प्रयद्धति [illegible] २४ [illegible] [illegible]
[illegible] २५ [illegible] विशेषतः
[illegible] २७ [illegible] २८ इति [illegible] १२
[illegible] २२ [illegible]
[illegible] २३ [illegible] २४
[illegible] २५ [illegible]
[illegible] २६ [illegible]
[illegible] २७ [illegible] २८ [illegible]
[illegible] १२ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

52

सि. था.
२७

[illegible] ततो निराहारो [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] १०
[illegible] निराहारो [illegible]
[illegible]
[illegible] ११ [illegible]
[illegible] १२ [illegible]
[illegible] १३ [illegible]
[illegible] १४ [illegible]
[illegible] १५ [illegible] १६ [illegible]
[illegible] १७ [illegible]
[illegible] १८ [illegible]
[illegible] १९ [illegible]
[illegible]
[illegible]